

JOAN ANGLADA, ADVOCAT I JURISTA

per Guillem SERRA I BARDOLET

Deia Manuel Brunet que l'home de la Plana de Viç tenia uns trets ben acusats pel que fa referència a la seva professionalitat; segons ell, els d'aquesta comarca són gent d'una forta i arrelada consciència vocacional per al seu ofici i, a la vegada, cultivadors de diverses activitats culturals amb dedicació marginal. En aquest sentit, Joan Anglada sí que era un prototipus d'aquesta mena de persones, perquè, com és sabut, la seva devoció *integral i dedicació quasi en exclusiva* era el seu despatx i el Dret. I el poc temps lliure que li restava l'emprava en variades activitats culturals i humanístiques, i en el seu vigatanisme de soca-rel, en tots els seus caires, aspectes aquests que altres s'han encarregat de recordar en aquesta revista.

És una veritat inqüestionable que Joan Anglada era un home fora de sèrie. D'una capacitat de treball impressionant. Dinàmic, emprenedor, batallador fins a les últimes possibilitats i conseqüències. I superdotat per a portar a bon port totes les comandes, treballs i assumptes que se li encarregaven. Aprofitava el temps fins l'últim minut, donant la impressió que l'economitzava amb avarícia, però no tenia més remei per a dur a bon terme tota la feina que constantment li queia al damunt, gairebé fins a desbordar-lo. No és estrany que tingués penjat un quadret en el seu despatx on s'hi llegia aquesta súplica: «Senyor, beneïu els qui em fan perdre temps».

Aquest temps que no volia perdre, l'havia d'usar per estudiar i llegir contínuament i aprofundir la subtilitat inacabable del Dret, en les seus dos caires, la de l'exercici pràctic i la de l'estudi del Dret com a *ciència jurídica*.

La praxis del jurista, en el terreny de l'aplicació del Dret, suposa i presuposa un coneixement en profunditat i amplària del Dret positiu, científic i jurisprudencial, i, sobretot, estar al dia en l'exuberància legislativa que emana dels enfarfegats butlletins oficials. Cal tenir molta memòria per recordar totes les disposicions (que ara diuen sí i que temps enrera, no pas llunyà, deien no). Els advocats de la capital ja han introduït l'especialització i se'ls fa més planera i fàcil la feina. Però els provincians encara han de fer d'avocats de «medicina general». I això és d'una dificultat esgotadora: assolir actualització de tot el que és vigent, per tal de donar consell al cas plantejat pel client en el mateix moment de la consulta, resulta difícil, arriscat i hi ha el perill de ficar el rem. I el client, com és natural, no està per brocs ni demores. En aquest sentit, Joan Anglada era un advocat de consulta i consell a carta cabal. Amb la seva memòria prodigiosa, amb la seva assiduitat perseverant en l'estudi del Dret, de les resolucions del Suprem —llegia la Jurisprudència com una novel·la, segons dita d'ell mateix—, amb la seva constància en repassar butlletins i

publicacions jurídiques, tot això feia que sempre estigués «a la page». I si, a més, hi afegim aquell do que Déu li va concedir a mans plenes, el do del consell, com també certa irracionalitat intuïtiva —emprant l'expressió Bergsoniana—, feia, tot plegat, que el nostre il·lustre biografiat fos un advocat conseller d'una categoria singular i excepcional. Un consell de Joan Anglada era la mesura exacta, encertada i precisa al cas plantejat. Sabia endevinar i preveure els esdeveniments que podien sorgir de la conducta o quefer del seu client. I sempre encertava i el temps li donava la raó. Amb tota seguretat que si hagués deixat de banda el seu arrelat vigatanisme, anant-se'n a la capital, hauria assolit la capdavanteria de l'advocacia a la ciutat comtal.

Però, com que la tasca de l'advocat no acaba en la conselleria i assessoria privada, sinó que té la seva facció més acusada en l'actuació judicial, cal parlar també d'aquesta parcel·la del professional del dret i de la senyoria de l'Anglada en aquest aspecte. El plet és feina complicada, empalagosa i esgotadora per a l'advocat sense vocació. La gent de les cantonades sol titllar pejorativament l'advocat amb el mot de «pica-plets», desconeixent que tal activitat professional, des dels temps clàssics fins ara, sempre ha estat una funció social de les més dignes i meritòries de tots els estaments. I és en la palestra judicial on el lletrat palesa les seves qualitats com a tal. On ha de demostrar, no solament ciència, experiència i providència, sinó habilitat, enginy i traça en el combat forense. Perquè d'això es tracta. El plet és, com deien els romàntics francesos, un autèntic torneig a la manera medieval, una lluita amb l'estoc i la darga, segons convingui, segons s'exercitin accions o excepcions. L'advocat era considerat com un soldat de la justícia. Una lluita de posicions antagòniques dintre el joc processal, i pel camí del fet a la llei; de l'anècdota a la categoria, com el mètode D'Orsià. Un vertader art. «Just est ars boni et aequi», deien els llatins. I Joan Anglada, com advocat pledejador, era un autèntic artista. Un extraordinari artista, ja que, a més de les qualitats abans esmentades, posseïa un temperament batallador, d'una tenacitat esgotadora per a l'adversari; i, a més, una impressionant rapidesa en l'improvisació, forçada moltes vegades per la multiplicitat d'assumptes que endegava simultàniament. Pensat i fet, amb el mínim de temps entre les dues actituds, era la seva norma de treball. Els seus escrits, sempre un model de llenguatge jurídic; dens, condensat, incisiu, i extremament lacònic; amb certa dosis d'agresivitat al fet contrari, però mai ferint el company o client adversari. Estil personalíssim, que tots els seus companys identificaven, encara que no fos signat per ell. Actuava en el plet amb l'estratègia convenientment a la seva posició processal. Envestia contra els arguments contraris amb unes quantes fuetejades desbaratant els seus muntatges i atraient l'atenció del jutjador al seu terreny, al seu punt de vista o argument i allà on es trobava ferm i segur. Sempre donava la impressió que tenia la raó i la llei al seu costat. En les vistes orals el seu llenguatge era de la mateixa faisó. Anava de dret al gra i sense floritures acadèmiques o retòriques. Economitzant el temps i la paraula; amb síntesi, agudeses i rapidesa enllestia el seu informe.

Ha d'ésser impressionant la quantitat d'assumptes que durant els seus prop de seixanta anys d'exercici va portar. No sé si guardava còpies o es guarden. En tal cas seria un magnífic arxiu a propòsit, on els novells advocats podrien aprendre, amb més aprofitament que en les aules universitàries, la pràctica del Dret, tant positiu com processal.

Potser el lector podria arribar a la conclusió que Joan Anglada arreplegava tots els assumptes que se li encomenaven. No és ben bé així, ni molt menys. Defensava el

que era defensable, amb honestetat i honradesa. En aquest sentit, era d'una integritat moral a tot ser-ho. Mai no defensava ni justificava el que era injust. I si el seu client tenia raó en el fonamental, però no en aspectes secundaris, defensava allò i procurava, això sí, aminorar el rigorisme de la llei, per tal de què fos ajustada al mínim la responsabilitat que pogués tenir el client en l'altre.

Per totes aquestes qualitats referides, no té res d'estrany que fos elegit i nomenat Degà del Col·legi d'Advocats de Vic en el gener del 1968, i reelegit més tard, i fins la seva mort. Càrrec que va exercir amb eficiència, dinamisme i eficàcia, prestigiant-lo dintre i fora del Partit Judicial. En les reunions de les Juntes de Govern, esgranava els assumptes amb rapidesa i concreció, centrant el debat i evitant comentaris fútils i xerrameques marginals. Quan quedava esgotat l'ordre del dia i els de la Junta s'acomiadaven, ell ja era camí de casa seva.

En el juny del 1968, en reconeixement de les seves acreditades virtuts i dels seus mèrits professionals, se li va concedir la Creu de Sant Ramon de Penyaforat, la qual li va imposar, en representació del Ministeri, l'Illm. Sr. Joan Poc i Serrats, avui Magistrat de l'Audiència. En el gener del 1977 va ser guardonat, per unanimitat, amb un setial de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, distinció ben merescuda, no sols pels seus nombrosos estudis jurídics, sinó, i molt especialment, per les seves campanyes per l'ús del català, tant en la redacció de documents públics com privats. També va ser nomenat, en el març del 1979, membre de la Comissió Jurídica de la Generalitat, potser esmenant una mica als de la Comissió de Juristes Catalans que van preparar, temps enrera, l'avant-projecte del Dret Civil Català, deixant de costat advocats, com Joan Anglada, quan tanta falta hi feien, com a vertaders conreadors i jornalers del nostre Dret en les comarques i recones del país.

D'altra banda, és evident que un home tan identificat amb la seva professió posseís una gran formació en la ciència del Dret, i molt especialment, en el dret consuetudinari, en el dret forjat pel poble en el decurs del temps i dels vaivens de la seva vida econòmica i manifestat en els usos, costums i tradicions. Com Torres i Bages i els juristes de casa nostra, Joan Anglada reclamava sempre, en els seus escrits i estudis jurídics, la prioritat del costum sobre la llei, ja que aquesta sempre és posterior al fet humà, i, per tant, no pot crear les accions humanes; en tot cas, dirigir-les i encaminar-les. És molt copiosa la seva tasca en treballs jurídics, molts d'ells, i és una pena, en esborranys, apunts i notes. Amb tot, ens ha deixat suficients estudis, ja publicats, que són testimoni del seu profund coneixement del Dret Català, dels seus orígens i desenvolupament, tant en matèria de successió i de família com de contractació, servituds i Dret agrari.

Quant als treballs sobre successió i Dret de família, és interessantíssim el seu estudi sobre la «Detracció de la quarta trebel·liànica per l'hereu gravat en capítols», publicat per la revista de l'Institut d'Estudis Catalans en la miscel·lània dedicada en homenatge a Borrell i Soler. És un estudi lluminós, quasi exhaustiu, sobre el problema plantejat per la Comissió dels juristes en l'avantprojecte de codificació del Dret Català, al no concedir a l'hereu gravat per capítols matrimonials la quarta trebel·liànica quan es reconeixia tal detracció a l'hereu gravat per fidecomís en testament. Tal estudi el va fer molt abans que fos aprovat definitivament el Dret compilat Català, encara que publicat amb posterioritat. Amb el seu estil polèmic i clarificador, clama per l'equiparació de l'hereu gravat per capítols matrimonials a l'hereu gravat en fidecomís per testament, pel que fa referència al dret de retraure la quarta part de l'herència i abans de la restitució d'aquesta mateixa part de dit

hereu gravat, recalcant el contrasentit de concedir a l'hereu testamentari tal privilegi i negar-lo a l'hereu per capitols, fonamentant tal desraó amb encertades interpretacions del «Corpus» i de la «Instituta» i en el propi criteri de juristes tan insignes com Sagner, Borrell i el propi Roca Sastre, i en la debatuda Resolució de la Direcció General dels Registres, del 13 de maig del 1889.

Com es sabut, la Compilació ha prohibit, amb reiterància i detallisme, i en els seus articles 72, 86 i 95, la detracció de la quarta. Joan Anglada, molt disgustat, ens va dir: «És igual, això, a la propera, ho caggirarem».

Són interessantíssims els seus treballs sobre «La Jurisprudència com a font del Dret», publicat per les «Ediciones Universidad de Navarra» (1969), i molt més l'estudi sobre «La prescripció en les vendes a carta de gràcia a Catalunya i a les Valls d'Andorra». Com també un article publicat a la Revista Jurídica de Catalunya (1970) sobre «El dret comú de l'article 50 del C. de Comerç», a rel d'un comentari de Federico de Castro titllant pejorativament de «forales» les institucions i normes jurídiques del Dret català. L'Anglada espetega furiosament refusant tal qualificatiu i demostrant a bastament com el nostre Dret té tanta categoria, antiguitat i contingut com el Dret comú. Cal citar, així mateix, l'exposició que va fer del seu pensament i criteri sobre la institució de l'heretatge en el nostre país en l'article publicat en el llibre-homenatge a Ramon M.ª Roca Sastre, i publicat per la Junta de Degans dels Col·legis Notarials. Sota el títol «Leve glosa a un texto roqueño», afronta amb valentia i abundants justificacions la problemàtica de sempre i sobre tal institució, de la que Joan Anglada es declara partidari, rebut la tesi dels contraris que, demagògicament, la titllen de residu arcaic i irritant atac a la justícia distributiva. I, molt curiós, un comentari que, amb el títol «Testament en cas de pesta» —publicat per la Revista Jurídica de Catalunya» (1974)—, sobre l'article 101 del Dret Compilat de Catalunya, que preveu l'atorgament de testaments en cas d'epidèmia i la seva validesa sense termini, a diferència de les legislacions occidentals que fixen un plaç de vigència de tals testaments des de l'acabament de la calamitat produïda.

Hem espigolat, i no esgotat, alguns estudis i comentaris jurídics de Joan Anglada. Però no seria complert aquest inventari si no fes esment del discurs que anava preparant per llegir-lo en l'acte d'ingrés a l'Acadèmia de Jurisprudència de Catalunya i sobre l'apassionant tema del Dret agrari en el nostre país, i que venia preparant sota l'enunciat de «El dret a la terra i de la terra». Però, dissortadament, tal treball l'ha deixat inacabat, per causa de la seva última malaltia. Ha estat una vertadera pena, ja que, a jutjar per l'index programat per ell, prometia ser una exposició magistral del nostre Dret agrari, des dels començaments fins els moments actuals. Encara que en estat fragmentari confiem en la seva publicació.

Sincerament, espero i destijo que una altra persona, amb més competència, faci un estudi a fons i seriós del pensament i obra jurídiques de Joan Anglada i Vilardebó.

Ell i el Dret català s'ho mereixen.